

Sygn. akt I CSK 234/22

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa G. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w W.

przeciwko L. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 lutego 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 14 stycznia 2021 r., sygn. akt I AGa (...),

zwraca skargę kasacyjną wraz z aktami sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) w celu usunięcia dostrzeżonego braku w postaci niewykazania umocowania adw. B. P. do wniesienia odpowiedzi na skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Pozwana L. sp. z o.o. z siedzibą w W. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) w sprawie o zapłatę z powództwa G. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. w W. Skargę kasacyjną doręczono adw. K. P. (k. 1609) jako pełnomocniczce powódki. Następnie adw. B. P., powołując się na pełnomocnictwo w aktach, wniósł w imieniu powodowej spółki odpowiedź na skargę kasacyjną (k. 1630, podpis k. 1638).

Pełnomocnictwo udzielone przez powódkę (k. 30), wskazane następnie na kartach przekazowych Sądu Okręgowego (k. 1464) i Sądu Apelacyjnego (k. 1630),

wymienia m.in. dwoje adwokatów: K. P. i B. P., jako uprawnionych do samodzielnego działania w sprawie, także przed Sądem Najwyższym. Dołączona do akt sprawy kopia pełnomocnictwa (k. 30) została poświadczona za zgodność z oryginałem jedynie przez adw. K. P..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie zaistniały podstawy do zwrotu skargi kasacyjnej wraz z aktami sprawy Sądowi drugiej instancji w celu usunięcia dostrzeżonego braku, polegającego na wniesieniu odpowiedzi na skargę kasacyjną przez osobę, która, wobec niepoświadczenia kopii swego pełnomocnictwa za zgodność z oryginałem, nie wykazała umocowania do działania w imieniu powódki.

Stosownie do art. 89 § 1 zd. 1 k.p.c. pełnomocnik jest obowiązany przy pierwszej czynności procesowej dołączyć do akt sprawy pełnomocnictwo z podpisem mocodawcy lub wierzytelny odpis pełnomocnictwa wraz z odpisem dla strony przeciwnej. Niewykonanie wskazanego obowiązku stanowi usuwalny brak formalny pisma.

Z art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c. wynika, że adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, a także radca Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie. Pełnomocnictwo udzielone przez powódkę, a przedłożone wraz z pozwem, zostało uwierzytelnione przez adw. K. P., która reprezentowała powodową spółkę na wcześniejszym etapie postępowania. Niewątpliwie doszło zatem do należytego wykonania przez tę pełnomocniczkę powinności przedstawienia pełnomocnictwa procesowego do działania w sprawie. Jednakże poświadczenie dokonane przez adw. K. P. nie zdezaktualizowało obowiązku, o którym mowa w art. 89 § 1 zd. 1 k.p.c., w odniesieniu do adw. B. P.

Wykładni art. 89 § 1 k.p.c. dokonano w uchwale (7) Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2009 r., III CZP 118/08, która dotyczyła wprowadzie problemu uwierzytelniania pełnomocnictwa głównego przez substytutę, jednak zawierała w swych motywach przekonujące poglądy o daleko idących konsekwencjach, także dla niniejszej sprawy. Do głównych wyznaczników stanowiska zajętego w ww. uchwale należy zaliczyć stwierdzenia o zasadniczym powierzeniu funkcji

uwierzytelniania dokumentów notariuszom, o braku generalnej kompetencji osób wykonujących zawody wskazane w art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c. do dokonywania poświadczeń dokumentów, o potrzebie uwzględnienia literalnego brzmienia przywołanego ostatnio przepisu oraz braku podstaw do dokonania rozszerzającej wykładni przepisów wprowadzających rozwiązania stanowiące wyjątki od reguły.

Motywy te pozostają aktualne także w obecnym stanie prawnym, z tym zastrzeżeniem, że w art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c. w jego obecnym brzmieniu wskazane są także inne dokumenty służące wykazaniu udzielenia pełnomocnictwa. Brzmienie tego przepisu (*verba legis*: „udzielenego im pełnomocnictwa”, „ich umocowanie”) nadal nie daje jednak podstaw do szerokiego ujmowania kompetencji przyznanej w nim adwokatom, radcom prawnym, rzecznikom patentowym oraz radcom PGRP. Wbrew zapatrywaniom wyrażonym w postanowieniu Sądu Najwyższego z 6 lutego 2013 r., V CZ 165/12, osoby te zasadniczo nadal nie mają ogólnych uprawnień do poświadczania dokumentów; przepisy regulujące wykonywanie wskazanych zawodów, *in casu* art. 4 ust. 1b ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze, nie ustanawiają bowiem norm o charakterze kompetencyjnym. Przywołana ostatnio regulacja wyraźnie wskazuje na prawo sporządzania poświadczeń odpisów dokumentów za zgodność z okazanym oryginałem „w zakresie określonym odrębnymi przepisami”. Unormowanie to samo w sobie nie przyznaje więc adwokatowi żadnej kompetencji, a jedynie wskazuje na uregulowanie jej w odrębnych aktach normatywnych (art. 4 ust. 1b zd. 1 p.o.a.) oraz określa sposób, w tym warunki techniczne, wykonywania tej kompetencji (art. 4 ust. 1b zd. 2 i 3 p.o.a.).

Z wykładni art. 89 § 1 zd. 1 k.p.c. wywodzi się, w zasadzie powszechnie aprobowane, stanowisko, zgodnie z którym pełnomocnik procesowy, aby mógł działać w sprawie, musi przyjąć pełnomocnictwo, przy czym za spełnienie tego wymagania uznawane jest również przedłożenie do akt sprawy dokumentu pełnomocnictwa i powołanie się na nań. Tak samo wypada ocenić powołanie się na pełnomocnictwo znajdujące się już w aktach sprawy, a dotyczące ustanowienia kilku pełnomocników. Jeśli jednak odpis takiego pełnomocnictwa był uprzednio poświadczony przez inną wskazaną w nim osobę, to aktualnie stawający adwokat lub radca prawny powinien przy „pierwszej czynności” dokonywanej przez siebie

(art. 89 § 1 k.p.c.) dokonać stosownego poświadczenia, potwierdzając tym samym, że jest nadal umocowany do działania w imieniu mocodawcy. Okoliczność ta ma istotne znaczenie zwłaszcza z perspektywy art. 94 § 1 *in fine* k.p.c., z którego wynika, że dla sądu podstawowe znaczenie ma nie tyle samo istnienie stosunku pełnomocnictwa, lecz jego wykazanie (co jednak nie oznacza, że sąd powinien zignorować wystąpienie okoliczności mogących świadczyć o wygaśnięciu umocowania – zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 listopada 2020 r., III CSK 28/18).

Opisane wyżej względy, w tym zwłaszcza wyjątkowy charakter art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c., przemawiają za odrzuceniem stanowiska, że pełnomocnik, poświadczając pełnomocnictwo udzielone kilku osobom wykonującym zawód wskazany w przywołanym przepisie, uwierzytelnia pełnomocnictwo także w zakresie, w jakim udzielono go innym osobom. Wynikająca ze wskazanego przepisu kompetencja służy bowiem wyłącznie realizacji interesu tego pełnomocnika, który dokonuje poświadczenia. Z tego samego względu dokonane na podstawie art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c. poświadczenie nie nadaje mocy wierzytelnego odpisu innym oświadczeniom i informacjom, które mogą być incydentalnie zawarte w dokumencie obejmującym swoją treścią pełnomocnictwo procesowe. Odmienna wykładnia omawianych regulacji byłaby nie tylko sprzeczna z ich funkcją, którą jest ułatwienie pełnomocnikowi zgłaszającemu się do sprawy wykazanie swego umocowania, lecz również prowadziłaby do pozaustawowego poszerzenia wyjątkowej kompetencji, stanowiącej odstępstwo od ogólnych zasad systemu prawa.

Wzmocnieniem dla powyższego stanowiska są również wnioski płynące z porównania treści art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c. z art. 129 § 1 k.p.c. Wymaga podkreślenia, że zakresy zastosowania tych unormowań są rozłączne. Drugi ze wskazanych przepisów przyznaje występującemu w sprawie pełnomocnikowi strony, będącemu adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą PGRP, szeroką kompetencję do poświadczania dokumentów za zgodność z oryginałem. Dotyczy to jednak osoby, która występuje już w sprawie, a zatem uprzednio spełniła wymagania stawiane w art. 89 § 1 k.p.c. w związku z wykazaniem swego umocowania do reprezentacji strony postępowania, także przez uwierzytelnienie

odpisu pełnomocnictwa oraz odpisów innych dokumentów wykazujących to umocowanie. Kompetencja unormowana w art. 89 § 1 zd. 2 k.p.c. przysługuje szerszej kategorii podmiotów, jednak jednocześnie węższy jest jej zakres przedmiotowy, funkcjonalnie związany, a ściślej: zdeterminowany celem uwierzytelnienia, tzn. wykazania umocowania konkretnego pełnomocnika; ma ona przy tym znaczenie wyłącznie na wcześniejszym etapie toku czynności związanego z podjęciem wykonywania funkcji pełnomocnika procesowego.

Powyższe oznacza, że konieczny okazał się zwrot skargi kasacyjnej do Sądu drugiej instancji w celu usunięcia nieprawidłowości związanych z reprezentacją powódki.